

N. Καζαντζάκη, Καπετάν Μιχάλης

Ο Καπετάν Μιχάλης, γιος του Καπετάν Σήφακα, είναι ο κεντρικός ήρωας που ζει στο τουρκοκρατούμενο Ηράκλειο, το Μεγάλο Κάστρο, στα 1889. Ο αδελφός του, ο Κωσταρός, είχε σκοτώσει τον πατέρα του Νουρήμπεη πριν από καιρό και επιπλέον ο άλλος του αδελφός ο Μανούσακας προκαλεί τώρα με τις πράξεις του τους Τούρκους. Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο Νουρήμπεης αποφασίζει να προτείνει στον καπετάν Μιχάλη να γίνουν «αδελφοχτοί», ώστε να σταματήσει το κακό.

Όταν όμως εκείνο το βράδυ συναντά την Εμινέ, τη γυναίκα του Νουρήμπεη, η οποία καλείται να τους τραγουδήσει, τον κυριεύει «ένας δαίμονας», που παρά τις προσπάθειές του δεν καταφέρνει να τον βγάλει από το μυαλό του. Μετά από μερικές μέρες ο Μανούσακας μονομαχεί με τον Νουρήμπεη και σκοτώνεται, καταφέροντας όμως να τραυματίσει στα γεννητικά του όργανα τον Τούρκο, ο οποίος αποσύρεται ντροπιασμένος, εγκαταλείποντας την Εμινέ και αυτοκτονεί. Η Κρήτη πενθεί τον καπετάν Μανούσακα και ετοιμάζεται να ξεσηκωθεί για άλλη μια φορά. Ένας άλλος εντωμεταξύ καπετάνιος, ο Πολυξίγκης, ερωτεύεται την Εμινέ και ετοιμάζεται να την παντρευτεί, αφού πρώτα αυτή βαφτιστεί χριστιανή. Πολυάριθμα επεισόδια βίας και ωμότητας από τους Τούρκους σημειώνονται καθημερινά μέσα και έξω από το Μεγάλο Κάστρο. Ο Καπετάν Μιχάλης, τον οποίο όλοι σέβονται και φοβούνται, τίθεται επικεφαλής της εξέγερσης, νιώθοντας ακόμη ντροπή για τον δαίμονα που έχει πια εγκατασταθεί μέσα του, για τον πρόσθετο λόγο ότι ο καπετάν Πολυξίγκης έχει ανακοινώσει τα σχέδια του για τον γάμο τους, μόλις ελευθερωθεί η Κρήτη.

Υποταγμένος στο πάθος του ο καπετάν Μιχάλης αποφασίζει να φυγαδεύσει την Εμινέ και στη συνέχεια να τη σκοτώσει, κρυφά απ' όλους, μια νύχτα που είχε αναλάβει τη φύλαξη και υπεράσπιση της μονής του Αφέντη Χριστού. Η μονή πέφτει τότε, δυστυχώς, στα χέρια των Τούρκων, όμως ο καπετάν Μιχάλης αισθάνεται λυτρωμένος από τον «δαίμονά» του και αναλαμβάνει την ευθύνη για την απώλεια της μονής ουσιαστικά μόνος του. Πέφτει μαχόμενος τους Τούρκους, θυσιάζοντας τη ζωή του για την Κρήτη, με μοναδικό στο τέλος συμπολεμιστή του τον ανηψιό του Κοσμά, γιο του αδελφού του Κωσταρού.